

Брюксел, 13 ноември 2025 г.
(OR. en)

15410/25

CULT 128	EMPL 514
AUDIO 111	GENDER 200
CULT HERIT 25	DIGIT 240
EDUC 445	TOUR 23
JEUN 236	MI 907
COMPET 1161	ENV 1222
SAN 743	PROCIV 148
DISINFO 100	RECH 501
RELEX 1475	NDICI 10
FREMP 333	FIN 1352
AG 181	

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа Martine DEPREZ, директор

До: Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз

№ док. Ком.: COM(2025) 785 final

Относно: СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ
Културен компас за Европа

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2025) 785 final.

Приложение: COM(2025) 785 final

Брюксел, 12.11.2025 г.
COM(2025) 785 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Културен компас за Европа

{SWD(2025) 785 final}

Културен компас за Европа

1. Въведение

Европа е динамичен център на културно многообразие, известна с разнообразието си от езици, културно наследство, художествени изяви и творчески иновации. В Европа има повече обекти от Списъка на световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО с културна, природна и смесена значимост от всеки друг регион по света. Тя е дом на езиково многообразие с над 24 официални езика на ЕС и повече от 60 регионални или малцинствени езици. Това културно богатство е свидетелство за споделената история и памет на Европа, както и движеща сила, която определя нейното бъдеще, като насърчава чувство за европейска принадлежност и укрепва европейските ценности, както твърдят 87 % от гражданите, които считат културата и културното наследство за решаващ фактор за това да се чувстват в по-голяма степен европейци¹.

В Европа културното многообразие се чества, съхранява и преосмисля непрекъснато. То осигурява плодородна почва за творците и специалистите в областта на културата да творят, да осъществяват иновации и да надскочат границите. Културното наследство и жизнеността на Европа подпомагат обмена, диалога и взаимното разбиране между общностите и поколенията.

Културните дейности и взаимодействието с богатото културно наследство на Европа са от решаващо значение за нашия европейски начин на живот. Налице са доказателства, че обществата с по-високо културно участие са по-открити, толерантни, демократични и икономически стабилни², както и че културното потребление е ефективно средство за противодействие на омразата³. Известно е също, че участието в културни дейности е свързано с по-висока вероятност хората да гласуват, да се занимават с доброволчество и да участват в дейности на общността⁴. То допринася за социалното и териториалното сближаване и устойчивост, както и за по-доброто здраве и благосъстояние. 87 % от европейците са съгласни, че участието в културни дейности или посещаването на художествени прояви подобрява тяхното емоционално или физическо благосъстояние.

Освен това културните и творческите сектори и индустрии на Европа са от решаващо значение за подсилване на иновациите и конкурентоспособността, създаване на работни места, насърчаване на устойчив туризъм и за това нашите региони и градове да са по-привлекателни. Над 2 милиона предприятия, които съставят културните и творческите индустрии в ЕС, създават добавена стойност в размер на около 199 милиарда евро, а в тях работят 7,9 милиона души в цяла Европа⁵.

В международен план динамичната културна среда на Европа е източник на „мека сила“ и предимство за репутацията. Чрез нея се спомага за установяването на взаимно благоприятни международни партньорства, подобрява се глобалното ангажиране и се подкрепя процесът на разширяване на ЕС.

---

¹ [Нагласите на европейците за бъдещето — май 2025 г. — проучване „Евробарометър“](#)

² Подробен набор от доказателства е достъпен в проучването [„Култура и демокрация, доказателства — Служба за публикации на ЕС“](#)

³ Пак там.

⁴ Пак там.

⁵ Данни за 2024 г. Източник: [Статистика за културата — заетост в областта на културата — Статистиката в достъпна форма — Евростат](#)

В същото време стратегическата значимост на културата за Европа се подценява и все още не е напълно оползотворена. В ерата на бързи и сложни промени, геополитическо напрежение, чуждестранно манипулиране на информация и вмешателство, антидемократични движения, климатична криза, технологични промени и цифров преход, Европа трябва да признае и използва потенциала на културата за справяне с тези неотложни проблеми.

Културните и творческите сектори и индустрии са изправени пред специфични предизвикателства, включително заплахи за творческата свобода, несигурни условия на труд, неравенство в достъпа до култура, все по-висока световна конкуренция, както и свързани с ИИ въпроси по отношение на правата върху интелектуалната собственост. По същия начин като се възползват от новите технологии, тези сектори могат да подобрят допълнително създаването на своите творчески продукти и иновационния си потенциал, а също и достъпността на културата и ангажирането на аудиторията.

Въпреки постигнатия значителен напредък през последните години чрез Европейската програма за култура в глобализиращия се свят⁶ и работните планове на ЕС за културата⁷, в ЕС все още липсва подготвена за бъдещето стратегическа рамка за последователно включване и повишаване на ролята на културата при определянето на политики. Ето защо политическите насоки на председателя Урсула фон дер Лайен, „Изборът на Европа“, започват с поставяне на акцент върху значимостта на културното многообразие и наследството на Европа за нейното бъдеще. По същия начин в Стратегическата програма на Европейския съвет⁸ се признава необходимостта да се насърчава културното многообразие и наследство, а Европейският парламент⁹, Съветът¹⁰ и заинтересованите страни подчертаха значимостта на стратегическата рамка на ЕС за културата.

В отговор на тези призови Комисията представя **Културен компас за Европа, с който се определя визия и се посочват водещи инициативи**. Компасът също така е придружен от проект на **съвместна декларация, която следва да се договори между Европейския парламент, Съвета и Комисията**, като признание на потенциала на културата да обединява. За да може ЕС да процъфтява, той трябва да постави културата в центъра на своята политическа визия и своята социална и икономическа стратегия. Културният компас ще служи също и като стратегически ориентир за културата в рамките на многогодишната финансова рамка (МФР) 2028—2034¹¹.

2. Визията: Европа за културата - култура за Европа

Културният компас е проектиран така, че да се използва в максимална степен потенциалът на културата по отношение на отделните лица, обществата и териториите, както и да се гарантира, че културата заема централно място по отношение на европейското единство, многообразие и върхови постижения. Той е основан на **стратегическа визия**, в която Европа отстоява културата, а културата подкрепя Европа:

⁶ Най-актуално: [Съобщение на Комисията „Нова европейска програма за култура“ \(COM/2018/267\)](#)

⁷ Най-актуално: [Резолюция на Съвета относно работния план на ЕС за културата за периода 2023 – 2026 г. \(2022/С 466/01\)](#)

⁸ [Стратегическа програма за периода 2024 – 2029 г.](#)

⁹ Резолюция на Европейския парламент от 14 декември 2022 г. относно изпълнението на Новата европейска програма за култура и Стратегията на ЕС за международни културни отношения (2022/2047(INI))

¹⁰ Вж. бележка под линия 7.

¹¹ С предложението на Европейската комисия за многогодишната финансова рамка за периода 2028—2034 г., представено на 16 юли 2025 г., се създава възможност за финансиране от ЕС за културата по линия на няколко инструмента. [EUR-Lex - 52025DC0570R\(01\) - BG - EUR-Lex](#)

„Европа за културата“: Богатият културен пейзаж на Европа е неразделна част от идентичността и развитието на Европа. Всеки има право да създава и да участва в културата, да се наслаждава на основната свобода на творческо изразяване, както и свободно да участва в създаването и ползването на културни блага. Целта на Културния компас е културата да залегне като ключово измерение във всички относими стратегии и политики, както и в съответните им инструменти за финансиране. По този начин се признава присъщата, обществената, гражданската и икономическата стойност на културата, както и ролята ѝ като основно обществено благо. Чрез специално разработени политики и инвестиции Културният компас ще спомогне за това културните сектори да процъфтяват, осъществяват иновации и да се конкурират на световно равнище. Въпреки че е замислен да бъде междусекторен, в него се признават и ценят специфичните характеристики на отделните културни сектори.

„Култура за Европа“: ЕС ще се възползва от богатото културно многообразие, културно наследство и творчество на Европа, за да укрепи демократичната устойчивост, да повиши социалното, икономическото и териториалното сближаване, да подобри благосъстоянието на хората и да увеличи конкурентоспособността и потенциала на Европа за иновации. Целта на Културния компас е културата да бъде насърчавана и издигана като израз на историята и споделените ценности на Европа, като същевременно служи като мощен катализатор за устойчивост на обществото. Чрез културата ЕС може да укрепи своята роля като световен лидер в областта на културата и творчеството, който се опира на взаимното разбирателство и действия в съгласие с ценностите на ЕС.

В съответствие с тази визия с Културния компас политиките на ЕС ще се ръководят в **четири ключови направления**, подкрепяни от хоризонтални действия за привличане на инвестиции в европейска култура:

- 1) ЕС, който отстоява и **укрепва европейските ценности и културните права**;
- 2) ЕС, който **създава възможности за творците и специалистите в областта на културата и подкрепя хората**;
- 3) ЕС, който се основава на културата и културното наследство, **за да стане по-конкурентоспособен, устойчив и сплотен**;
- 4) ЕС, който **подкрепя международните културни отношения и партньорства**.

За изпълнението на Културния компас ще е необходима по-голяма политическа ангажираност на ЕС, както и нови инструменти на политиките. Ето защо Комисията:

- ще предложи междуинституционална **съвместна декларация**, договорена **между Европейския парламент, Съвета и Комисията**, със заглавие „Европа за културата — култура за Европа“, в която ще бъде подчертана и утвърдена политическата ангажираност по отношение на основни принципи за културната политика в Европа;
- ще публикува периодично **доклад за състоянието на културата в ЕС**, за да представи информация за европейската културна среда и да оцени напредъка по отношение на развитието на екосистемата на културата и творчеството, включително като се постави особен акцент върху творческата свобода;
- ще установи **структуриран диалог в ЕС** със заинтересовани страни в областта на културата и творчеството за обсъждане на Доклада за състоянието на културата и напредъка в осъществяването на ключовите направления на Културния компас. Този диалог ще служи като платформа за обмен, съвместно създаване и съгласуване на политики;

- за да подкрепи доклада за състоянието на културата, ще създаде **централна база данни за културата в ЕС** за събиране и анализиране на данни и информация за културата, проследяване на тенденциите и развитията, както и обединяване на най-добри практики¹². Комисията също така ще си сътрудничи с държавите — членки на ЕС, и техните статистически служби, както и с подходящи международни организации, за да продължава да подобрява статистическите данни на ЕС в областта на културата и да подкрепя основаното на факти създаване на политики.

3. ЕС, който отстоява и укрепва европейските ценности и културните права

Демокрацията, свободата, многообразието и равенството са взаимно подсилващи се ценности, като ЕС и неговите държави членки споделят отговорността да ги отстояват. Свободата на хората да творят и да участват в културния живот без пречки е заложена в член 27 от Всеобщата декларация за правата на човека¹³ и в член 13 от Хартата на основните права на Европейския съюз¹⁴. Тези права са от решаващо значение за създаването на възможности за отделните лица и общностите да се изразяват свободно, да участват в диалог, да честват културното многообразие, да развиват изкуствата, да опазват културното наследство и да си представят бъдещето. Те са основни принципи на Културния компас.

3.1. Защита на творческата свобода

Културата и творчеството процъфтяват само ако е гарантирана свободата на творческото изразяване. Защитата на тази свобода трябва да е в основата на всяко демократично и отворено общество и е надежден показател за демократичността на обществото. В ЕС защитата на свободата на творците и на работещите в областта на културата да творят без цензура или сплашване и да изразяват своите възгледи по въпроси от обществен интерес е колективна отговорност. Въпреки това продължават да се появяват съобщения¹⁵, в които се твърди за наличие на неподходяща намеса, която засяга независимостта на културните институции, употребата на т.нар. закони на морала, цензура или сплашване на творците, а дори и самоцензуриране.

На фона на натиска върху демокрацията и гражданското общество по целия свят тези случаи трябва да се документират, проследяват в дълбочина и да се предприемат мерки за осигуряване на „сигурни убежища“ за изложени на риск и разселени творци¹⁶. Държавите членки и институциите на ЕС следва да гарантират, че техните политики, правни рамки и административни практики подкрепят свободното художествено творчество, изразяване и разпространяване. Европа следва да предприема действия да защитава творческата свобода и да повишава осведомеността, за да я насърчава.

Ето защо Комисията ще включва системно **специален акцент върху преживяванията на творците във връзка с творческата свобода** в бъдещия си доклад относно състоянието на културата в ЕС. С това също така ще се спомогне за **защитата на творческата свобода** чрез текущи и бъдещи политики и програми на ЕС, по-специално в предложената бъдеща **програма „АгораЕС“** като част от следващия дългосрочен

¹² Данните относно аудио-визуалния сектор ще продължат да се предоставят от Европейската аудио-визуална обсерватория и доклада на Комисията относно прогнозите за европейските медии.

¹³ [Всеобща декларация за правата на човека | Организация на обединените нации](#)

¹⁴ [Харта на основните права на Европейския съюз](#)

¹⁵ [Съвет на Европа, 2023 г. Свободни да творят: творческата свобода в Европа](#)

¹⁶ [Заклучения на Съвета относно изложените на риск и разселените творци 2023/C 185/09](#)

бюджет на ЕС. Защитата на творческата свобода също е значима част от по-широката демократична тъкан на нашите общества, като целта на европейския щит за демокрацията е да защитава и насърчава демокрацията и устойчивостта на обществото в дългосрочен план.

3.2. Насърчаване на културно и езиково многообразие

Културното и езиковото многообразие са в центъра на европейския проект и олицетворяват мотото на ЕС, „Единство в многообразието“. Ангажиментът за опазването им е предварително условие за постигането на европейски културен суверенитет и на демократична култура. Ето защо ЕС е страна на собствено основание по Конвенцията на ЮНЕСКО от 2005 г. относно многообразието на формите на културно изразяване¹⁷.

Чрез своите политики и програми ЕС активно защитава, развива и насърчава културното и езиковото многообразие и, както е изложено в политическите насоки на председателя Урсула фон дер Лайен, ще продължи да работи за защитата на правата на лицата, принадлежащи към малцинства в Европа. От 2021 г. до 2024 г. чрез програмата „Творческа Европа“ се подкрепят 670 транснационални културни партньорства; В кина в цяла Европа бяха показани 554 филма, като 37,9 милиона души получиха достъп до европейски аудио-визуални произведения от други европейски държави¹⁸.

Петте награди на ЕС за култура¹⁹ играят важна роля за повишаването на видимостта на културните сектори на Европа, като отдават признание и насърчават тяхното многообразие и върхови постижения. За да се развиват тези процеси, Комисията ще предложи **нова награда на ЕС за сценични изкуства, с която да се бъдат отличавани високи художествени постижения**, като успоредно с това се укрепват уменията, достъпът до пазара и професионалните мрежи в цялата екосистема на европейските сценични изкуства.

Чрез **Европейския ден на езиците**²⁰ ЕС чества езиковото многообразие като възплъщение на богатото културно наследство на Европа и крайъгълен камък на демокрацията. **Насърчаването на изучаването на чужди езици и езиковото многообразие е една от специфичните цели на програмата „Еразъм+“**²¹. В областта на културата аудио-визуалните и нововъзникващите медии (напр. видео игри или разширена реалност) програмата „Творческа Европа“ има опит в насърчаването на многообразието и разпространението на европейско съдържание и разширяването на аудиториите.

Активното популяризиране на „*Направено в Европа*“ съдържание онлайн е особено важно за това цифровите аудитории да откриват и оценяват неговото богатство и многообразие. Постигнат е значителен напредък чрез регулаторни мерки и мерки на

---

¹⁷ [Конвенция от 2005 г. относно многообразието на формите на културно изразяване | Многообразие на формите на културно изразяване](#)

¹⁸ С направление MEDIA на програмата беше подкрепено разработването на над 300 игри или заглавия с многосетивно (потопящо) съдържание, много от които получиха престижни награди.

¹⁹ Финансирани по направление „Култура“ на програмата „Творческа Европа“: Награди за европейско наследство/Награди Europa Nostra; Music Moves Europe Talent Awards, Награда на ЕС за съвременна архитектура — Награда „Mies van der Rohe“, Награда за литература на Европейския съюз, както и неотдавна създадената награда „Simone Veil“ — награда на ЕС за еврейско културно наследство.

²⁰ [Европейски ден на езиците | Европейска комисия](#), съвместна инициатива със Съвета на Европа.

²¹ [Примери за проекти в подкрепа на регионалните и малцинствените езици: списък на проекти, съфинансирани по програмите „Еразъм+“ и „Творческа Европа“](#).

политиките. Например с преразглеждането на Директивата за аудио-визуалните медийни услуги (ДАВМУ) от 2018 г.²² беше укрепена видимостта и забележимото предлагане на европейско аудио-визуално съдържание в услугите за „видео при поискване“ (VOD), като в техните каталози беше осигурен най-малко 30 % дял на европейските произведения и беше въведено изискване телевизионните оператори да запазят голямата част от програмното време за европейски произведения. Като се използват големи информационни масиви и изкуствен интелект (ИИ) може да се подобри допълнително откриваемостта на разнообразно европейско съдържание, както е описано в Стратегията за използването на ИИ²³.

Освен това с финансираните по „Хоризонт Европа“ научни изследвания и иновации се подсилва устойчивостта на културните и творческите сектори, като се подкрепя устойчивия растеж и се използват технологии и сътрудничество за опазване и обогатяване на културното и езиковото многообразие на Европа.

Комисията ще продължи да защитава и усъвършенства богатата гама от културни и езикови форми на изразяване на Европа. Тя ще използва пълния потенциал на научните изследвания, иновациите и технологиите, за да подкрепя тези дейности. Европа ще задълбочи търсенето на инвестиции за откриваемост на разнообразно онлайн културно съдържание, създавано в Европа, както и подкрепата за такива инвестиции след публикуването на проучването на същата тема²⁴, за да подпомогне потреблението на такова съдържание в ЕС и извън него, със специален акцент върху европейското музикално и литературно съдържание онлайн.

3.3. Разширяване на участието и достъпа до култура

Културното участие и достъпът до културни дейности са от жизненоважно значение за насърчаването на активно гражданско участие и представляват основен стълб на всяко демократично и приобщаващо общество.

Някои държави членки вече са въвели карти за култура, чиято цел е да бъде подобрен достъпът до култура, особено за младежи. С финансиране от Съюза, по-специално по линия на „Творческа Европа“, също се насърчава достъпът до култура по различни начини, например чрез подкрепа за карти за кино в зали, които са част от мрежата „Europa Cinemas“ („Европейски кина“), в няколко държави от ЕС чрез направление MEDIA. С инициативи като Европейски дни на наследството²⁵ или културния маршрут на DiscoverEU²⁶ се разшириха възможностите за запознаване с богатото културно наследство на Европа.

Продължава обаче да е налице потенциал за развитие. 51 % от европейците не са участвали в творчески дейности, отделно или в група, през последните 12 месеца^{27,28}. Ето защо Комисията ще подобри допълнително достъпа на младите хора до културно

²² Директива (ЕС) 2018/1808

²³ COM(2025) 723

²⁴ Проучване, посочено в Работния план на ЕС за културата за периода 2023 – 2026 г. (ОВ C466, 7.12.2022 г.).

²⁵ [Европейски дни на наследството | Европейски дни на наследството](#), съфинансирани от ЕС и Съвета на Европа.

²⁶ [Културният маршрут на DiscoverEU | Европейският младежки портал](#) вдъхновява младите хора да адаптират пътуванията си спрямо обектите на културата и културното наследство. DiscoverEU се финансира по линия на „Еразъм+“.

²⁷ [Статистика за културата — участие в културния живот — Статистиката в достъпна форма — Евростат](#)

²⁸ [Нагласите на европейците за бъдещето — май 2025 г. — проучване „Евробарометър“](#)

наследство в цяла Европа, като i) основе **доброволна мрежа за взаимно признаване на карти за култура и културно наследство за млади хора, издавани на национално равнище**, ii) популяризира **културния маршрут на DiscoverEU** сред младите хора и iii) **увеличи културните предложения** в рамките на съществуващата **карта за отстъпка на ЕС за младежи** по линия на „Еразъм+“.

Съществуват редица други фактори, които засягат участието, от социално-икономическия статус до увреждания, етническа принадлежност, пол, възраст и географско местоположение²⁹. За да се разшири и подобри качеството на участието в културния живот, ЕС и неговите държави членки следва да оценят как политиките, като тези във връзка с науката, здравето, околната среда, образованието, обучението и социалното сближаване, могат да насърчат участието в културния живот. Европа ще продължи да заема водеща позиция и да създава равни възможности, като продължи да инвестира и като проектира културна инфраструктура и програми, които да са приобщаващи и достъпни. В този дух Комисията ще подготви доклад, с който ще се подкрепят държавите членки за **повишаването на участието в културния живот на лица с увреждания и на подкрепата за тях**.

4. ЕС, който създава възможности за творците и специалистите в областта на културата и подкрепя хората

Културният живот процъфтява, когато обществата създават условия, позволяващи на отделни лица и на творци да експериментират и променят представите. За това са необходими справедливи условия на труд за творците и специалистите в областта на културата, безопасна работна среда без какъвто и да било вид насилие, както и подходящо образование, обучение и квалификации. Успоредно с това е изключително важно да се отчита реалната ситуация на младите хора, включително изгряващи творци, за да се изгради културно богата Европа, която наистина цени хората. ЕС трябва да популяризира образованието в областта на изкуствата, както и приобщаващия и безопасен достъп до култура за деца, младежи и по-слабо представени групи.

4.1. Гарантиране на достойни условия на труд

Много от работещите в областта на културата продължават да срещат трудности, свързани с ползването на равни права и защита на практика.

През 2024 г. в културните и творческите сектори в ЕС са били заети 7,9 милиона души, което представлява 3,8 % от общата заетост на ЕС. Налице е обаче високо ниво на разнородност в състава на работната ръка и видовете заетост³⁰. Работата на свободна практика и самостоятелната заетост са по-често срещани, отколкото в други сектори, като почти една трета от работещите в областта на културата в целия ЕС са самостоятелно заети лица, което е повече от двойно в сравнение с общото средно равнище за ЕС³¹. Продължителността на трудовите договори обикновено е по-кратка и те са по-несигурни в сравнение с тези в по-традиционните сектори на заетост. Делът на лицата, които се възползват от безсрочен трудов договор, е 15,2 процентни пункта по-нисък в сравнение с общия пазар на труда³². Също така е по-малко вероятно творците и

²⁹ [Статистика за културата — участие в културния живот — Статистиката в достъпна форма — Евростат](#)

³⁰ [Статистика за културата — заетост в областта на културата — Статистиката в достъпна форма — Евростат](#)

³¹ Пак там.

³² Пак там.

писателите да имат само една работа³³, а повече от половината от аудио-визуалните творци (режисьори, автори на сценарии и др.) остават продължителни периоди без платена работа³⁴. Наличните данни и констатациите от проверки показват значителни равнища на недеklarиран труд в тези сектори³⁵.

Условията на труд в областта на културата често са несигурни³⁶ и творците и специалистите в областта на културата често са изключени от социална закрила или се ползват само с частично покритие. Недобрите условия на труд също са сред факторите, които имат отрицателно въздействие върху психичното здраве на специалистите. Специалистите с увреждания продължават да срещат множество пречки, които ги възпрепятстват да развиват работата си при еднакви условия с другите. В културните сектори също така се наблюдава трайно неравенство между половете по отношение на възнагражденията, като по-голям дял от жените получава ниски възнаграждения в сравнение с мъжете³⁷.

През последните години настъпиха важни развития в държавите членки, като няколко държави приеха законодателство относно статута на творците или други специални мерки за подкрепа на творците, като разработване на политики и харти относно тяхното заплащане и условия на труд. На равнището на ЕС Комисията подкрепи различни проучвания, експертни групи и работни семинари с активното участие на държавите членки³⁸, в които бяха участваха както представители на културния сектор, така и представители на сектора на заетостта и социалните въпроси, заинтересовани страни, социални партньори и Европейският парламент³⁹.

Важно е да се повишат дейностите на равнището на ЕС за подобряване на условията на труд на творците. Комисията ще предложи **Харта на творците в ЕС, за да се определят основните принципи, насоки и ангажименти за справедливи условия на труд** в тези сектори и да се повиши съответствието и отчетността, по-специално от страна на получателите на финансиране от Съюза за културата. Тя ще организира **обмен на високо равнище в ЕС със заинтересовани страни и социални партньори**, а резултатите също така ще допринесат за изготвяне на хартата.

Освен това, за да се подобрят условията на труд на творците, те трябва да имат ясно разбиране за своите права, включително правните и договорните рамки, които управляват труда им. За тази цел Комисията подкрепи **лансирането на онлайн инструмента This Is How We Work на платформата Creatives Unite**, която предлага

---

³³ Пак там.

³⁴ [Статутът на творците и на специалистите в областта на културата и творчеството в Европа — Европейска аудио-визуална обсерватория](#)

³⁵ [Характеристики на заетостта и недеklarираният труд в културните и творческите сектори — Европейски орган по труда](#)

³⁶ По данни на [проучване, проведено от Panteia през 2024 г.](#), 68 % от участвалите творци и специалисти в областта на културата и творчеството работят на повече от едно място, а 71 % нямат достъп до достатъчна социална закрила; по-специално творците на свободна практика и самостоятелно заетите лица.

³⁷ Данни за 2022 г. По данни на [Евростат](#) през 2022 г., въпреки че ЕС отбеляза най-ниското равнище на неравенство между половете в заетостта в областта на културата през последното десетилетие, този баланс не е отразен във възнагражденията. [Статистика за културата — равенство между половете — Статистиката в достъпна форма — Евростат](#)

³⁸ [Статут и условия на труд на творците и специалистите в областта на културата и творчеството — Служба за публикации на Европейския съюз; Картографиране на условията на труд в културните и творческите индустрии в ЕС](#)

³⁹ Европейският парламент е основен застъпник за [Рамка на ЕС за социалното и професионалното положение на творците и работещите в секторите на културата и творчеството C/2024/4208](#).

информация за правните рамки и за тези на политиката, с които се определят положението, социалната сигурност и условията на труд на творците⁴⁰. Тя ще си партнира с **инициативата Creators Learn Intellectual Property**, разработена от Световната организация за интелектуална собственост, която предлага подкрепа на специалистите в областта на творчеството по въпросите на интелектуалната собственост.

4.2. Съдействие за трансгранична мобилност в областта на културата

Трансграничното сътрудничество и мобилността имат централна роля както за кариерата на творците, така и за развитието на европейско културно пространство, което насърчава връзки и диалог между специалисти в областта на творчеството и с гражданите. То служи също и като катализатор за конкурентоспособността и за достъпа до нови пазари, позволява културните и творческите дейности да се преминават по-свободно през граници и да достигат до по-широки аудитории, а също така стимулира растежа и разширяването на творческата икономика на Европа.

Подкрепата на трансграничното сътрудничество е в основата на „Творческа Европа“, като над 22 000 специалисти са придобили международен опит в периода 2014—2020 г. С лансирането на **схемата за мобилност „Културата движи Европа“**⁴¹ се разшириха възможностите за мобилност. От 2022 г. до 2025 г. чрез схемата вече бяха подкрепени над 6000 творци и специалисти в областта на културата от 40 държави и бяха създадени над 280 творчески резиденции, в които участваха над 1000 отделни творци.

Въпреки това няколко пречки продължават да ограничават пълноценното използване на тези предимства. Културните организации, творците и специалистите в областта на културата се сблъскват с трудности, свързани с високи административни разходи, които възпрепятстват трансграничната мобилност. Например творците, които искат да предприемат турне в Европа, трябва да преодоляват пречки, произтичащи от правила, свързани с различните разпоредби за заетостта и социалното осигуряване, потенциално двойно данъчно облагане, както и сложност, свързана с трансграничното предоставяне на услуги. Визите и разрешенията за работа за граждани на трети държави често представляват допълнителни препятствия за движение и водят до по-високи разходи.

С предстоящия **пакет за справедлива трудова мобилност** Комисията ще предложи инициативи, с които ще се модернизират, опростят и цифровизират правилата и процедурите за трудова мобилност и свободно движение. Тези инициативи, като **Европейски паспорт за социална сигурност**, ще имат пряка полза за лицата, които участват в трансгранична мобилност в областта на културата. От особено значение е продължаването на **инвестициите на ЕС в мобилността**, включително **подобряването на подкрепата за „Културата движи Европа“**.

4.3. Даване на глас на младежта в структурите за управление на културата, като същевременно се подкрепят младите и изгряващите таланти

Младите хора играят основна роля в изграждането на съвременната и бъдещата култура. Със своята гледна точка те оспорват традиционните практики и разширяват хоризонтите на творческото изразяване, което е от решаващо значение за развитието и обновяването на творчеството.

Младите хора трябва да бъдат признати за пълноправни членове на културната общност. Инвестирането в ръководени от млади хора и творчески пространства, които са

---

⁴⁰ [This is how we work — Картографиране на условията на труд в културните и творческите индустрии в ЕС \(creativesunite.eu\)](#)

⁴¹ [„Културата движи Европа“ — Култура и творчество](#)

собственост на общността, следва да е важна част от стратегиите за развиване на културна инфраструктура. Даването на значима роля на младите хора в процесите на определяне на политики ги оправомощава да утвърждават своите културни права.

Комисията ще продължи да подкрепя смисленото участие на младите хора в определянето на политиките на ЕС чрез установените инструменти. Освен това тя ще основе **мрежа от посланици на младежта за култура** за обсъждане на въпроси на политиката в областта на културата. Чрез предстоящата **Стратегия за справедливост между поколенията** Комисията планира да насърчава — **посредством опазване на наследството и езиковото богатство и водени от културата иновации — междупоколенческо учене.**

Определянето на политики в областта на културата в цяла Европа следва да е насочено повече към младите и изгряващи творци, както и към младите специалисти в областта а културата. Комисията ще продължи да подкрепя и да насърчава целеви подходи, включително чрез **схемата за платформа** в рамките на направлението за култура на „Творческа Европа“, а също и специализирани **програми за стажове по линия на „Еразъм+“.**

4.4. Осигуряване на културно и художествено образование

Културата и образованието са дълбоко свързани. Образователната ангажираност е от основополагащо значение за културните институции, а изкуствата имат определяща роля в образованието и човешкото развитие от ранна възраст⁴². Интегрирането на културното и художественото образование във формалното, неформалното и самостоятелното учене и обучение — като основни компоненти — изгражда чувство за дееспособност, подобрява творческото изразяване, учебните постижения, критичното мислене и благосъстоянието на учащите. По линия на „Еразъм+“ са популяризирани множество проекти в областта на културното и художественото образование, включително сътрудничество с музеи и библиотеки.

Участието в културни дейности е тясно свързано с гражданската ангажираност и помага на хората да развият увереност, съчувствие, толерантност и комуникационни умения. Комисията ще разработи **проект за взаимно обучение за укрепване на гражданската ангажираност и чувството за демократично гражданство на учениците** чрез културни прояви както в училищата, така и извън тях.

Културата следва да се използва във формалното образование и ученето през целия живот, за да се развиват основни творчески умения, включително такива, които са от основно значение за преодоляване на изоставането на ЕС в областта на иновациите, и за да се подготвят младите хора за бързо променящата се икономика и бъдещия пазар на труда. Художественото образование и обучение могат също да имат по-широки верижни ефекти, като вдъхновяват училищата и семействата да посещават културни институции, музеи, театри и библиотеки и да ги използват като творчески учебни пространства. Художественото и културното образование в училище обаче често се ползва с нисък статут, недостатъчни ресурси, оставено е в периферията на политиките в някои държави членки и често е спирано в периоди на бюджетни ограничения.

Осигуряването на художествено и културно образование трябва да бъде укрепено, а качеството му трябва да се подобри. Комисията ще **насърчава по-усилено междусекторното сътрудничество между политиките за културата и образованието.**

---

⁴² [Препоръка на Съвета от относно подходите за смесено обучение с цел висококачествено и приобщаващо основно и средно образование \(2021/C504/03\)](#)

Тя ще стимулира партньорства между творците, културните институции, културните организации на общностите, училищата и доставчиците на неформално образование, а също така ще насърчава самодейните изкуства и проектите за културно образование.

Чрез своя **Съюз на уменията Комисията взема мерки срещу значителния спад в четенето на книги**. Тя ще използва скорошната експертна работа на държавите членки по инициативи за популяризиране на четенето, като **Европейския ден на авторите**⁴³, а също така ще **надгражда върху важната роля на библиотеките** и ще използва техния експертен опит. **Коалицията на ЕС за грамотност**, обявена за 2026 г., ще допринесе за постигането на тази решаваща цел⁴⁴.

4.5. Подобряване на здравето и благосъстоянието чрез културата

Културните практики подобряват здравето, благосъстоянието и качеството на живот на отделните хора и на общността, както и на обществото. Интегрирането на инициативи в областта на културата и здравето е доказано ефективно за укрепване на връзките в общностите, емоционалната и физическата издръжливост, подобряване на психичното здраве и за борба със самотността⁴⁵, което може да спомогне за справяне с предизвикателствата на психичното здраве сред децата и младежите.

За всеобхватния подход на Комисията към психичното здраве през 2023 г.⁴⁶ първата стъпка беше признаването, че политиките в областта на изкуствата и културата водят до подобряване на психичното здраве и благосъстоянието на отделните лица и на обществото, а също така подкрепят психическата устойчивост. Беше определено, че социалното предписване на културни дейности в среди за първични здравни грижи е иновативен подход в това отношение. С финансираните от ЕС проекти по тази тема се натрупаха допълнителни познания⁴⁷, бяха определени най-добри практики и се спомогна за повишаване на осведомеността на обществото.

В препоръките за политики през 2025 г. от експертите на държавите — членки на ЕС, в областта на културата и здравето⁴⁸ се призовава към смели мерки, като определяне на междусекторни стратегии, осигуряване на устойчиво финансиране за развиване на научните изследвания и гарантиране на равноправен достъп. Комисията, с подкрепата на експерти, ще разработи **насоки на ЕС за културата, здравето и благосъстоянието**, предназначени за лицата, определящи политики, и за заинтересованите страни. Тя също така ще продължи да насърчава редовен обмен на добри практики в тази сфера, като подкрепя трансграничното сътрудничество чрез „Творческа Европа“.

5. ЕС, който се възползва от културата и културното наследство, за да стане по-конкурентоспособен, устойчив и сплотен

Културните и творческите сектори и индустрии са сред най-динамичните икономически сектори на Европа, които подсилват иновациите и конкурентоспособността, създават

---

⁴³ [Европейски ден на авторите — култура и творчество](#)

⁴⁴ Европейската коалиция за грамотност беше обявена в [Плана за действие за основните умения](#), Европейска комисия, март 2025 г.

⁴⁵ [Какви са доказателствата за ролята на изкуството за подобряване на здравето и благосъстоянието? Преглед на обхвата](#), СЗО, 2019 г.

⁴⁶ [Всеобхватен подход към психичното здраве — Европейска комисия](#)

⁴⁷ Като проекта CultureForHealth.

⁴⁸ Европейска комисия: ГД „Образование, младеж, спорт и култура“, *Култура и здраве — време е за действие*, Служба за публикации на Европейския съюз, 2025 г., <https://op.europa.eu/bg/publication-detail/-/publication/be89805d-9cf8-11f0-97c8-01aa75ed71a1>

работни места и подобряват привлекателността на нашите градове и региони. Стартиращите предприятия в областта на цифровите технологии са много активни в културните и творческите индустрии⁴⁹. Културата също така поражда важни ефекти върху растежа в други сектори. Например културният туризъм представлява 40 % от целия европейски туризъм⁵⁰.

Потенциалът за създаване на културни и творчески продукти в Европа е все още неизползван както в рамките на единния пазар на ЕС, така и в световен план. За да се оползотворят потенциалът и приносят на културните и творческите сектори и индустрии за конкурентоспособността на ЕС, те трябва да бъдат подкрепени по време на прехода, пред който са изправени. Това трябва да се направи по начин, който гарантира насърчаването на многообразие, защитата на правата на творците, отстояването на подходящи етични стандарти и опазването на културното наследство, включително цифровото наследство.

В допълнение към междусекторните мерки отделните сектори срещат специфични предизвикателства и имат нужди, които Комисията ще продължи да удовлетворява чрез секторни инициативи, доказани формати за сътрудничество⁵¹ и потоци на финансиране,⁵² които отговарят на общите цели на политиката.

5.1. Използване на цифрови технологии и ИИ в културните и творческите индустрии и сектори

Цифровите технологии са от полза за културните и творческите сектори и индустрии и ги преобразяват. По-специално ИИ променя начина, по който културата се създава, става достъпна и се преживява. Той предлага нови възможности за иновации и ангажиране на аудиторията, включително подпомагане на културното наследство чрез възстановяване, реконструкция, опазване, адаптивна повторна употреба за виртуални произведения и подобро ангажиране на потребителите. В същото време ИИ поражда нови предизвикателства, по-специално по отношение на авторските права и неразрешеното използване на защитено с авторски права съдържание при обучаването на модели за генеративен изкуствен интелект, етичното използване, културното многообразие, съкращаването на работни места, справедливото възнаграждение на творците и необходимите умения. Освен това е от решаващо значение да се обръща внимание на въпроси като разпространението на генерирано от ИИ съдържание, достъпа до данни и финансиране, както зависимостта от технологии, развивани извън ЕС. Навлизането на

---

⁴⁹ От всички промишлени екосистеми културните и творческите индустрии привличат един от най-високите дялове на стартиращи предприятия в областта на технологиите, заедно със здравеопазването и мобилността. Повече информация: [Европейска комисия, годишен доклад за единния пазар и конкурентоспособността, 2024 г.](#)

⁵⁰ [Световната организация по туризъм към ООН \(UNWTO, Доклад за полезните взаимодействия между туризма и културата\), 2018 г.](#) Освен това според доклад от 2021 г. на UNWTO, на местата, където са снимани популярни филмови или телевизионни продукции, се забелязва средно увеличение на посетителите с 25 % до 40 %

⁵¹ Например [Експертната група по въпросите на културното наследство](#), [Европейският филмов форум](#) или [инициативата Music Moves Europe](#).

⁵² Например направление MEDIA на „Творческа Европа“, което обхваща аудио-визуалния сектор, или целево финансиране, осигурявано за сценичните изкуства (Perform Europe) по линия на направление Култура на „Творческа Европа“.

ИИ в културните и творческите сектори остава неравномерно⁵³, като също така създава необходимост от развиване на усъвършенствани умения.

Насочената към бъдещето и осигуряващата възможности регулаторна среда е от решаващо значение за културните и творческите сектори и индустрии на Европа. ЕС разработва регулаторна рамка,⁵⁴ с която се подкрепят творците и другите участници в сектора, които инвестират в създаването на произведения и творчески таланти, като се защитава творческото съдържание, подкрепя се справедливото възнаграждение и се определят стандарти за надежден и ориентиран към човека изкуствен интелект.

С Директивата от 2019 г. относно авторското право на електронния единен пазар⁵⁵ се допринася за подкрепата на иновациите, като в същото време се позволява на творците да контролират употребата на тяхното съдържание. Актът за изкуствения интелект има за цел да се гарантира, наред с друго, че при разработването и внедряването на ИИ се спазват правата на творците в съответствие с Директивата за авторското право. Комисията ще продължи да съдейства за изпълнението на аспектите на Акта за изкуствения интелект, които са свързани с авторското право, както и на изискванията за прозрачност за генерирано от ИИ съдържание, а също и за ефективното изпълнение на изключенията за интелигентен анализ на текст и данни⁵⁶. Необходимо е също ясно позициониране на ЕС по отношение на прилагането на международни правила за лицензионни възнаграждения.

Със Стратегията за използването на ИИ⁵⁷ ще се подкрепи навлизането на ИИ в културните, творческите и медийните сектори за специфични случаи на употреба, като виртуални продукции, интерактивни и потапящи медии, откриваемостта на културно съдържание (по-специално музикално и литературно съдържание), както и триизмерни цифрови близнаци на културни обекти и артефакти. Със Стратегията за използването на ИИ се обявява също така започването на проучване на правните предизвикателства, свързани с генерираните от ИИ резултати, и технологичните решения за предотвратяване и смекчаване на рисковете от съдържание от ИИ в нарушение на авторски права. Освен това Комисията ще преразгледа Директивата за авторско право от 2019 г. и ще продължи да проследява пазарните и технологичните развития, а също така ще разгледа възможната необходимост от допълнителни подобрения на правната рамка на

---

⁵³ 51 % от дружествата за видеоигри, 39 % от аудио-визуалните дружества и 35 % от новинарските медийни дружества са внедрили основани на ИИ решения. Доклад за прогнозите за медийния сектор, 2025 г. | Стратегия в областта на цифровите технологии.

⁵⁴ Това по-специално включва [Директива \(ЕС\) 2019/790](#), [Директива \(ЕС\) 2018/1808](#), [Регламент \(ЕС\) 2022/2065](#), [Регламент \(ЕС\) 2022/1925](#), [Регламент \(ЕС\) 2024/1689](#) и [Регламент \(ЕС\) 2024/1083](#)

⁵⁵ Директива (ЕС) 2019/790 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. относно авторското право и сродните му права в цифровия единен пазар и за изменение на директиви 96/9/ЕО и 2001/29/ЕО.

⁵⁶ Комисията съдейства за съставянето на кодекс за поведение, в който се описват подробно правилата във връзка с ИИ с общо предназначение (ИИОП), който беше одобрен като подходящ за използване от доставчиците, за да докажат спазване на тяхното задължение по силата на Акта за изкуствения интелект. Тя също така прие шаблон за доставчици на модели на ИИОП за обобщаване на използваното за обучаване на техните модели съдържание. Понастоящем се провежда проучване на приложимостта на регистър на клаузите за неучастие съгласно изключението за интелигентен анализ на текст и данни (Text and Data Mining (TDM)) и се планира друго проучване, с което да се спомогне за оценяване на правилата в Директивата относно авторското право на цифровия единен пазар, включително изключението за TDM. В допълнение Комисията започна процес за изготвянето на нов кодекс за поведение във връзка с прозрачността на генерирано от ИИ съдържание в съответствие с член 50 от Акта за изкуствения интелект.

⁵⁷ COM(2025) 723 final.

авторското право, за да се преодолеят възникващите във връзка с пазарните и технологичните развития предизвикателства.

За да подкрепи тази работа, Комисията планира да разработи **нова стратегия за ИИ за културните и творческите сектори** и да вземе под внимание техните специфични нужди в своите бъдещи цифрови политики, за да бъде Европа в състояние да се възползва от своето културно богатство и човешко творчество в комбинация с технологичния напредък.

Цифровото образование, грамотността и квалификацията са от решаващо значение за критичното и творческото взаимодействие с цифровата културна среда. Съюзът на уменията консолидира централната роля на образованието и обучението за подобряване на конкурентоспособността и суверенитета на ЕС. Надграждайки върху постиженията на плана за действие в областта на цифровото образование, Пътната карта за 2030 г. за бъдещето на цифровото образование и умения ще допринесе за разширяването и задълбочаването на цифровите умения за творчество, потапящи изживявания и творчески иновации, цифровизация, медийна грамотност, осведоменост в областта на киберсигурността и многоезичен достъп до цифрово съдържание. Комисията ще предостави достъп до практически обучения за грамотност в областта на ИИ и ще подкрепи обучаването на мултидисциплинарни профили за секторите с по-интензивно използване на цифрови технологии, които се нуждаят от секторни таланти с познания за ИИ, включително културните, творческите и медийните сектори.

Оползотворяването на цифровата трансформация предполага също по-нататъшното оползотворяване на потенциала за иновации на културните сектори, по-специално чрез проекти на ЕС, финансирани по линия на „Хоризонт Европа“ или работата на институциите за висше образование за запълване на пропуските в познанията и насърчаване на предприемачеството.

5.2. Насърчаване на водено от културата регионално, териториално и местно развитие

Културните възможности и инфраструктура трябва да са налични на справедлива основа в държавите членки, регионите и териториите, включително в периферните, селските, островните, крайбрежните и отдалечените области, а също и в най-отдалечените региони на ЕС, които срещат трудности като обезлюдяване, застаряващо население, географски пречки и по-малко и по-некачествено обслужване. Около 38 % от европейците в селските райони обаче считат отдалечеността от културни обекти за пречка за достъпа⁵⁸.

Преодоляването на тези пропуски е от решаващо значение за пълното оползотворяване на обществения потенциал на културата и за подкрепяне на ефективно право на оставане. За тази цел са необходими политики и инвестиционни мерки в областта на културата, които са **заложени в по-общии планове за интегрирано териториално развитие и са специално съобразени с местните нужди. Културният туризъм също има решаваща роля за опазването и насърчаването на културното наследство на Европа.**

В това отношение политиката на сближаване на ЕС има централна роля. От 2021 г. до 2027 г. са заделени повече от 5 милиарда евро за преки инвестиции в култура и културно наследство в различни региони и територии, като са подкрепени над 24 000 обекта на културата, културното наследство и туризма⁵⁹. В допълнение с Общата селскостопанска

⁵⁸ [Специално проучване „Евробарометър“ 562 за нагласите на европейците за бъдещето](#)

⁵⁹ Данните за разпределените средства от ЕС за култура и културно наследство по линия на Европейския фонд за регионално развитие (включително неговото направление на Interreg —

политика (ОСП) също се осигурява подкрепа за културата в селските райони. Тази подкрепа спомага за укрепването на ролята на културата в социално-икономическото и териториалното развитие. Комисията продължава да насърчава работата за гарантиране на допълнителен напредък в тази област в сътрудничество с национални, регионални и местни органи, както и съответни заинтересовани страни.

В перспектива със **стратегията на ЕС за устойчив туризъм**⁶⁰ допълнително ще се насърчава устойчивият културен туризъм като катализатор за опазване на наследството, социално сближаване, екологична устойчивост и икономическа конкурентоспособност в Европа. Освен това Комисията работи върху създаването на проект за взаимно обучение за **разширяване на възможностите за специалистите в областта на културата и творчеството в селските райони** с цел да се подобри регионалната привлекателност и задържането на младите хора. В допълнение с **инструмента „Нов европейски Баухаус“ 2025—2027 г.** също ще се **финансират проекти, имащи за цел съживяването на отделни квартали** чрез устойчиво, приобщаващо и качествено проектиране.

Ролята на културата за съживяване на отделни квартали е също толкова видима и в градски контекст. През последните 40 години по линия на инициативата **„Европейска столица на културата“ (ЕСК)**⁶¹ успешно бяха стимулирани културни предложения на градовете домакини. По този начин беше подобрена културната динамика, беше подпомогнат икономическият растеж и бяха укрепени общностните връзки в градовете в цяла Европа. Надграждайки върху този успех, Комисията запазва ангажимента си да развива инициативата и ще предложи **нова правна рамка за продължаване на дейността и за укрепване на ЕСК след 2033 г.**

5.3. Опазване, защита и насърчаване на културното наследство успоредно с укрепването на сближаването и устойчивостта

Насърчаването, опазването и защитата на културното наследство, включително неговото цифрово измерение, остава продължава да бъде основен приоритет при съставянето на политики и при финансирането от ЕС, подкрепено чрез инициативи като Знак за европейско наследство, Европейски дни на наследството, Европейски награди за наследство/награди Еуропа Nostra, както и Европейски център за културно наследство. В продължение на тези постижения Комисията ще **обнови и укрепви Знака за европейско наследство**, за да гарантира запазването на неговата уместност.

Комисията подкрепя **цифровизацията и цифровата трансформация на сектора на културното наследство** чрез инициативи като Europeana, в която към момента са включени над 65 милиона цифрови продукти⁶², и **Облака за културно наследство**⁶³ или **Общото европейско пространство на данни за културното наследство**⁶⁴. С тези действия се подобрява достъпът до висококачествени данни (включително 3D), насърчава се повторната употреба в различни сектори и се ускорява навлизането на нововъзникващи технологии чрез възможности за обучение и повишаване на квалификациите. Комисията ще продължи своите действия за подкрепа в тази област.

Европейско териториално сътрудничество) бяха извлечени на 8 септември 2025 г. В стойностите са отразени само преките разпределени средства.

⁶⁰ [Стратегия на ЕС за туризма](#)

⁶¹ [„Европейска столица на културата“ — Култура и творчество](#)

⁶² [Табло за статистически данни Metis](#)

⁶³ [Облак за културно наследство — Европейска комисия](#)

⁶⁴ [Общо европейско пространство на данни за културното наследство](#)

По отношение на наследството има многобройни рискове: причинени от човека бедствия, като въоръжени конфликти, изменение на климата и влошаване на състоянието на околната среда, както и природни опасности⁶⁵, както е видно от руската агресивна война срещу Украйна, скорошните горски пожари, земетресения и наводнения в цяла Европа. Затова е необходимо спешно да се създадат и внедрят планове за готовност за действия при криза и управление на риска, механизми за сътрудничество и процедури в областта на културата и наследството.

В съответствие с Работния план на ЕС за културата за периода 2023—2026 г. и европейската стратегия за Съюз на подготвеност⁶⁶ ЕС разширява сътрудничеството и подготвеността чрез механизми като Механизма за гражданска защита на ЕС и инициативи като PROCULTHER⁶⁷, както и ръководения от ICCROM⁶⁸ проект READY⁶⁹, с които се укрепва капацитетът на държавите членки да управляват ефективно рисковете за наследството, свързани с бедствия, причинени от изменението на климата екстремни явления и конфликти. По линия на програмата „Хоризонт Европа“ се подкрепят основни научни изследвания в тази област, а Комисията натрупа практически опит при оказването на подкрепа за културното наследство и творците на Украйна. Комисията ще продължи да работи съвместно с държавите членки, за да гарантира опазването и поддържането на достъпа до ценно цифрово наследство (включително създадено в цифрова среда наследство) с оглед на рисковете и подобряването на опазването на цифровото културно наследство извън националните граници, което е от все по-голямо значение предвид увеличаващите се природни, кибер и други заплахи.

Борбата с трафика на културни ценности също има централно място в опазването на културното наследство и колективната памет. Престъпленията като кражба, незаконни разкопки, грабежи и фалшифициране имат пряко въздействие върху идентичността на общностите, сближаването и устойчивостта, по-специално в областите на кризи и конфликти, и могат да бъдат доходоносни за организираните престъпни групи, някои страни в конфликти и терористи. Културните ценности могат да бъдат привлекателни за свързани престъпления, като изпиране на пари, избягване на санкции или данъци, което ги излага на риск.

С плана за действие на ЕС за борба с трафика на културни ценности⁷⁰, Регламента на ЕС за въвеждането и вноса на движими културни ценности⁷¹, Директивата за борба с изпирането на пари,⁷² както и няколко научно-изследователски проекта, финансирани от ЕС,⁷³ е осигурена стабилна рамка за текущи и бъдещи координирани действия в тази област. Комисията също така си сътрудничи с Международния съвет на музеите в областта на предотвратяването, научните изследвания, разследването и сигурността на

---

⁶⁵ [Заключения на Съвета относно подхода на ЕС към културното наследство при конфликти и кризисни ситуации и Заклучения на Съвета относно управлението на риска в областта на културното наследство 2020/С 186/01](#)

⁶⁶ [Подготвеност — Европейска комисия](#)

⁶⁷ [PROCULTHER](#) — Опазване на културното наследство от последиците от бедствия

⁶⁸ ICCROM означава Международен център за изследвания в областта на консервацията и реставрацията на културното наследство .

⁶⁹ [READY — Устойчивост на наследството с оглед на бедствия, климатични рискове и сложни извънредни ситуации](#)

⁷⁰ [COM\(2022\) 800 Съобщение на Комисията относно плана за действие на ЕС за борба с трафика на културни ценности](#)

⁷¹ [Регламент \(ЕС\) 2019/880](#)

⁷² [Директива \(ЕС\) 2024/1640](#)

⁷³ [Иновации за борба с трафика на културни ценности — Служба за публикации на Европейския съюз](#)

музеите, включително за обновяването на неговата Международна обсерватория за незаконен трафик на културни ценности, и установи диалог с представители на пазара на произведения на изкуството за обмен на информация и насърчаване на етични практики⁷⁴.

Занапред Комисията ще продължи да подпомага подобряването на проследимостта на културните ценности, като подкрепя извършването на надлежна проверка и използването на иновативни технологии, и ще ангажира всички заинтересовани страни за по-добра защита на културното наследство и борба с престъпления, свързани с него.

5.4. Нови пътища във връзка с изменението на климата и екологичната устойчивост

Културните сектори трябва да бъдат мобилизирани допълнително, за да станат двигатели на действия в областта на климата и биологичното разнообразие, като културните дейци следва да получат възможност да ръководят прехода към зелена икономика. Комисията ще продължи да насърчава диалога между заинтересованите страни в областта на културата и околната среда, включително като организира **работен семинар относно ролята на културата и на изкуствата за устойчив начин на живот**.

Остава важно насърчаването на споделена култура на архитектура и дизайн и инвестирането във висококачествена жизнена среда за всички чрез инициативи като „Нов европейски Баухаус“. За да се използва преобразяващата сила на изкуствата и културата за творчество и иновации, Комисията ще приеме **съобщение и предложение за препоръка на Съвета относно бъдещето на НЕБ** и ще се стреми да подкрепя допълнително културата чрез свързани дейности.

Културните сектори трябва да се справят с проблеми като енергийната ефективност, която в случая на културното наследство следва да бъде балансирана, като се зачита неговата цялост. Следва да се популяризират допълнително практическите инструменти и инициативи, като калкулатора на въглеродните емисии MEDIA за европейски аудио-визуални продукции, който към момента се разработва с подкрепа по линия на направление MEDIA на „Творческа Европа“⁷⁵, или проекта Go Green Project за опазване на културното наследство, финансиран по „Хоризонт Европа“⁷⁶.

В основа на постигнатия напредък ЕС ще продължи да оказва подкрепа за усилията за екологизиране на културните сектори. Пример за това е планираното начало на ново амбициозно **Европейско партньорство за научни изследвания и иновации за устойчиво културно наследство**, съфинансирано по „Хоризонт Европа“ и допълващо редица текущи действия в областта на научните изследвания и иновациите. Чрез него ще се правят инвестиции в научни изследвания и иновации за усъвършенстване на опазването на културното наследство на Европа и в полза на неутралността по отношение на климата, като се развиват традиционни и иновативни практики, техники и материали, определени чрез научни изследвания в областта на културното наследство. Комисията също така ще продължи да се застъпва за пълната интеграция на **културата и културното наследство в международната програма** за адаптиране към изменението на климата чрез подходящи механизми за координиране и международни форуми.

---

⁷⁴ [Подгрупа за пазара на произведения на изкуството \(E03650/2\) — Регистър на експертните групи към Комисията и други подобни органи](#)

⁷⁵ [Общ калкулатор на въглеродните емисии за европейския аудио-визуален сектор: към бъдеще, съобразено с околната среда.](#)

⁷⁶ [Проект GoGreen](#)

6. ЕС, който подпомага международните културни отношения и партньорства

Опазването на мира, предотвратяването на конфликти и укрепването на международната сигурност са част от *raison d'être* на Съюза и една от основите цели на външната му дейност. Културата допринася за тези усилия като стратегически инструмент за мир, катализатор на устойчиво развитие и мост между хората.

В съвременната нестабилна геополитическа среда с чуждестранно манипулиране на информация и вмешателство културата все повече се превръща в стратегическа област на влияние. На световно равнище някои държави активно използват културата, за да влияят на представите и идентичността, за да придадат легитимност на политически цели. За да остане устойчив и да заслужава доверие, ЕС трябва да признае и да отговори на тази реалност, като подсили своя ръководен от стойността подход в своите международни културни отношения, като се възползва от собственото си богато културно многообразие като стратегически актив, с който се укрепват външната дейност, насърчава се устойчивост на обществото, стабилност, помирение и се допринася за нашата колективна сигурност.

Налице са все по-големи очаквания от страна на държавите — членки на ЕС, партньорите и международните организации за това ЕС да действа при по-голяма съгласуваност и амбиция в културната сфера на световната сцена и в многостранни контексти. Добавената стойност на ЕС е в това че е повече от сбора от отделните си части, за което свидетелства също така неговото присъствие във важни събития в областта на културата и публичната дипломация в държави партньори.

6.1. Стратегическо интегриране на културата във външната дейност на ЕС

Като развива външното измерение на Културния компас, ЕС може да защитава и насърчава културното многообразие, да укрепва своята световна роля и да постига осезаеми предимства за обществата по цял свят. За да се постигне това, е необходима политическа воля, координирани действия, както и споделен ангажимент за това културата да бъде неразделна част от и стратегически ресурс за взаимодействието на Европа със света. Делегациите на Съюза имат важна роля в това отношение.

Въз основа на опита от дейности като пакета „Екип Европа за културно наследство в Украйна“ и подхода „Екип Европа“ за „Укрепване на африканско-европейските партньорства между музеите“ тези модели следва да се прилагат по по-системен начин, включително в региони, изложени на въздействието на природни бедствия, въоръжени конфликти или икономическа нестабилност. С Платформата за културни отношения (ПКО) беше въведен обновен подход, като в центъра на дейността ѝ бе поставено ангажирането, въз основа на колективен диалог, съвместно създаване и устойчиви партньорства. Проектът „Европейски пространства на културата“ показва, че чрез съвместно създадените местни културни инициативи могат да се подсилят взаимното разбиране и да се постигне трайно въздействие. За да продължат тези усилия, Комисията ще започне нова фаза на ПКО в световен план. Тя ще продължи също така своето тясно сътрудничество с мрежата на национални институти за култура на ЕС, за да развива международните културни връзки.

За да бъде призната стойността на културата като важен стратегически стълб на външната дейност на Съюза, ЕС ще укрепи системната и стратегическата интеграция на културата в своите външни политики и програми, включително чрез своята стратегия за

Global Gateway. Подходящите инструменти, като ИССРМС – Глобална Европа,⁷⁷ следва да се използват съгласувано.

За да се постигне максимално въздействие, с политиките и действията в областта на международните културни отношения следва да се подобрява и насърчава междусекторното сътрудничество между културата и международните отношения на местно, регионално и национално равнище, както и със заинтересовани страни. Многостепенното и междусекторното сътрудничество гарантира, че действията в областта на културата отразяват както приоритетите на политиките, така и нуждите на общностите по места. В този дух Комисията и ВПЗП ще предложат актуализиране на **Стратегията на ЕС за международните културни отношения** (Съвместно съобщение от 2016 г.⁷⁸).

6.2. Разширяване на сътрудничеството в областта на културата в рамките на процесите на разширяване и интеграция, както и в отношенията със съседните държави и региони

Сътрудничеството в областта на културата играе решаваща роля в сближаването на страните кандидатки за членство в ЕС и потенциални кандидатки с ЕС. Съгласуването на техните политики в областта на културата със стандартите на ЕС, насърчаването на професионален обмен и опазването и допринасянето за културното многообразие могат да им помогнат да укрепят своите пътища за интеграция. Програмите на ЕС като „Творческа Европа“, EU4Culture⁷⁹, Инструментът за предприсъединителна помощ (ИПП)⁸⁰ и ТАІЕХ⁸¹ вече доказваха своята полза за подкрепата на културните сектори на държавите кандидатки и потенциални кандидатки и насърчаване на по-голямо чувство на принадлежност и споделена европейска идентичност. С тези инициативи се създават качествени работни места, стимулира се устойчив растеж и се насърчава взаимно разбиране между държавите партньори и държавите членки. Този вид подкрепа следва да продължи с цел постигане на напредък в процеса на разширяване. В региона, обхванат от процеса на разширяване ще се насърчава активно също така участието на младите хора въз основа на успешни инициативи, включително младежки лаборатории.

Комисията ще продължи да укрепва диалога по политиката в областта на културата със страните кандидатки, потенциални кандидатки и съседните държави в тясно сътрудничество с държавите — членки на ЕС. Тя също така ще започне нова фаза на **програмата EU4Culture** в региона на Източното партньорство. Освен техническото сътрудничество културният обмен предлага възможности за диалог и обмен както и за отправяне на мощно послание, като членството в ЕС се представя не само като правен и икономически процес, но също и като споделен културен проект. В региона, обхванат от

---

⁷⁷ Регламент (ЕС) 2021/947 на Европейския парламент и на Съвета от 9 юни 2021 г. за създаване на Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество — Глобална Европа, за изменение и отмяна на Решение № 466/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕС) 2017/1601 на Европейския парламент и на Съвета и на Регламент (ЕО, Евратом) № 480/2009 на Съвета; [Официален вестник L 209/2021](#)

⁷⁸ [Съвместно съобщение: Към стратегия на ЕС за международните културни отношения \(JOIN/2016/029\)](#)

⁷⁹ [Страница на проект на ЕС — Източните съседи на ЕС](#)

⁸⁰ Чрез [Инструмента на ЕС за предприсъединителна помощ \(ИПП\)](#) бяха финансирани няколко проекта, например в Западните Балкани, с цел да се подобри културното сътрудничество като движеща сила за помирение и добросъседски отношения, с което се подкрепят дългосрочната регионална стабилност и взаимното разбиране.

⁸¹ [ТАІЕХ — Европейска комисия](#)

процеса на разширяване ще се насърчава активно също така участието на младите хора въз основа на успешни инициативи, включително младежки лаборатории.

Освен това засиленото сътрудничество в областта на културата също така ще бъде от полза за отношенията на Съюза със съседните държави и не само. Например богатото материално и нематериално наследство на южното Средиземноморие осигурява стабилна основа за бъдещо сътрудничество чрез културата, устойчив културен туризъм и основано на наследството развитие. С новия Пакт за Средиземноморието⁸² се създават възможности за позициониране на културното наследство и творческите индустрии в центъра на диалога и на инициативите за сътрудничество и координация. В контекста на пакта Комисията ще започне нова **европейско-средиземноморска инициатива за култура, спорт и туризъм**.

Освен това въз основа на опита от програма „Творческа Европа“ Комисията предложи да се осигури постоянна възможност за трети държави да участват в програмата „АгораЕС“.

6.3. Укрепване на многостранното сътрудничество чрез културата

Насърчаването на многостранно сътрудничество чрез културата остава от решаващо значение, за да укрепи ЕС своята роля като глобален участник, за да се развива межкултурният диалог и да се изградят партньорства, които допринасят за мира, взаимното уважение и благоденствието по целия свят. Чрез своето активно участие в многостранни форуми като ЮНЕСКО (включително в контекста на Mondiacult⁸³), Г-7 и Г-20, ЕС спомага за определянето на международните политики в областта на културата и гарантира съгласуваност на политиките в различните сектори. ЕС следва да заема водеща позиция за превръщането на тези ангажименти в конкретни действия и да допринася за развитието на ролята на културата в програмите за устойчиво развитие след 2030 г., като продължава да насърчава основани на обективни данни подходи.

7. Европейската култура: стратегическа инвестиция

За да се подкрепят визията и амбициозните цели на политиката на Културния компас за Европа, е необходимо по-системно активиране на действащите и бъдещите инструменти за финансиране на всички равнища, успоредно с частните инвестиции и благотворителността.

7.1. Непрекъснато специално финансиране

Непрекъснатата и специална финансова подкрепа от ЕС за културните и творческите сектори и индустрии на Европа ще бъде осигурена чрез програмата „Творческа Европа“ и предложената програма „АгораЕС“ за 2028—2034 г., която обединява културата, медиите, ценностите и правата, като се основава на успеха на текущите програми „Творческа Европа“ и „Права и ценности“. В съответствие с това предложение Комисията има за цел да се основе на наследеното от програма „Творческа Европа“ и на нейните успехи, и предложи да се удвои бюджетът за култура. Комисията ще обръща особено внимание на опростяването, включително като използва повече безвъзмездни средства, предоставени на каскаден принцип, и финансиране, което не е свързано с

---

⁸² [Съвместно съобщение относно Пакта за Средиземноморието — Близкият изток, Северна Африка и Заливът](#)

⁸³ Световна конференция на ЮНЕСКО относно политиките в областта на културата и устойчивото развитие

разходи, както и еднократни суми, което следва да позволи по-добра ефикасност и да го направи по-достъпно.

7.2. Включване във финансовите инструменти на ЕС

Текущото финансиране от ЕС за култура от редица програми има решаващо значение за насърчаването на образование, научни изследвания, иновации, цифровизация, динамизъм на МСП, активно гражданско участие и действия в областта на културата с държави извън ЕС⁸⁴. Ръководството за **финансиране CulturEU** помогна на заинтересованите страни да се ориентират и да разберат какъв е подходът на различните инструменти за финансиране от Съюза към дейности в областта на културата и как ги финансират⁸⁵. Комисията **ще го актуализира, като в следващия бюджет на ЕС се отразят възможностите за финансиране за култура.**

За следващата МФР Комисията предложи да подкрепи културата по линия на **подходящи инструменти на ЕС**, включително Европейския фонд за конкурентоспособност, „Хоризонт Европа“, планове за национално и регионално партньорство, както и инструмента „Глобална Европа“. В подкрепа на това Комисията ще състави **насоки за стратегически инвестиции в областта на културата**, съгласувани с ключовите направления на Културния компас.

7.3. Използване на частно финансиране

Проучването на иновативни механизми за финансиране на културните и творческите сектори и индустрии е от решаващо значение за осигуряването на дългосрочната им устойчивост. **Силно се насърчава сътрудничеството между публичния и частния сектор**, за да се разширят източниците на финансиране за културата, като допълване на безвъзмездните средства с **пазарни инструменти, с прилагане на нови финансови подходи, включително благотворителност и публично-частни партньорства**, съобразени със специфичните нужди на секторите.

Комисията, заедно с Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ), разработи иновативни финансови инструменти като алтернатива на традиционното безвъзмездно финансиране. Те имат за цел да се използват финансовите пазари както за капиталови инвестиции, така и за кредитиране в полза на медиите и други културни и творчески индустрии. За да се укрепи допълнително разнообразието и конкурентоспособността на културните индустрии и като продължение на добрите резултати за медиите на гаранциите от InvestEU и чрез инструмента за гаранции за културните и творческите сектори⁸⁶ и инструмента за капиталови инвестиции MediaInvest⁸⁷, Комисията ще проучи **нови финансови инструменти за участие на частен капитал и улесняване на инвестирането в културните и творческите сектори**, включително новосъздадени и други предприятия, за повишаване на техния капацитет за творчество и иновации.

8. Заключение и следващи стъпки

С Културния компас за Европа се определя амбициозна и укрепена рамка на ЕС за политиката в областта на културата. Насочените към бъдещето действия в нея са

⁸⁴ Например „Еразъм+“, „Хоризонт Европа“, „Цифрова Европа“, InvestEU, „Права и ценности“ и ИССРМС.

⁸⁵ [Ръководство за финансиране CulturEU — Култура и творчество](#)

⁸⁶ [Инструмент за гаранции за културните и творческите сектори \(CCS GF\)](#), финансиран първоначално от „Творческа Европа“ до 2020 г., след това от InvestEU от 2021 г. и изпълняван чрез ефективно сътрудничество между Комисията и Европейския инвестиционен фонд.

⁸⁷ [MediaInvest — Увеличаване на инвестициите в европейския аудио-визуален сектор | Определяне на облика на цифровото бъдеще на Европа](#)

подкрепени от три общи инструмента на политиките за нейното изпълнение: периодичен доклад за състоянието на културата в ЕС, структуриран диалог на ЕС относно културата и централна база данни за културата в ЕС.

За развиване на стратегическата ориентация на този Културен компас е необходим подсилен политически ангажимент и инвестиции в културата. В този дух понастоящем се предлага проектът за Съвместна декларация, озаглавена „Европа за културата — култура за Европа“. Комисията кани Европейския парламент и Съвета да разгледат проекта с цел постигането на съвместно съгласуван текст и съвместно подписване на Декларацията като сигнал за общо намерение.

Комисията ще работи също с други публични институции, заинтересовани страни в областта на културата, дейци на гражданското общество, свързани организации и всички други засегнати лица, за да ги ангажира активно за постигането на високите цели на Културния компас за Европа.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1: ВОДЕЩИ ИНИЦИАТИВИ НА КУЛТУРНИЯ КОМПАС ЗА ЕВРОПА

В списъка по-долу са представени действията, които Комисията ще предприеме за изпълняване на Културния компас за Европа.

№	Действие	График
ВИЗИЯ: Европа за културата — култура за Европа		
1.	Предлагане на Съвместна декларация на Европейския парламент, Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия, озаглавена „Европа за културата — култура за Европа“.	4-то тримесечие на 2025 г.
2.	Доклад относно състоянието на културата в ЕС и организиране на структуриран диалог на ЕС със заинтересованите страни.	3-то тримесечие на 2027 г. (Състояние на културата) 3-то тримесечие на 2026 г. (диалог)
3.	Създаване на централна база данни за културата в ЕС, управлявана от Европейската комисия.	към 3-то тримесечие на 2027 г.
Ключово направление 1: ЦЕННОСТИ И ПРАВА		
4.	Предлагане на нова Европейска награда за сценични изкуства.	2-ро тримесечие на 2027 г.
5.	Доклад, с който ще се подкрепят държавите членки за повишаването на участието в културния живот на лица с увреждания и подкрепа за тях в областта на културата.	1-во тримесечие на 2028 г.
6.	Създаване на доброволна мрежа за взаимно признаване на карти за култура и културно наследство за млади хора, издавани на национално равнище, популяризиране на културния маршрут на DiscoverEU сред младите хора и увеличаване на културните предложения в рамките на съществуващата карта за отстъпки на ЕС за младежи (финансирана по линия на „Еразъм+“).	4-то тримесечие на 2027 г. (карти) 2-ро тримесечие на 2026 г. (DiscoverEU) 2-ро тримесечие на 2026 г. (карта за младежи)
Ключово направление 2: ТВОРЦИ И ХОРА		
7.	Предлагане на Харта на творците на ЕС в консултация със социалните партньори и заинтересованите страни.	2-ро тримесечие на 2027 г.
8.	Създаване на мрежа от посланици на младежта за култура за обсъждане на въпроси на политиката в областта на културата.	от 2026 г.
9.	Представяне на насоки на ЕС относно културата, здравето и благосъстоянието.	2028 г.
Ключово направление 3: КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ, УСТОЙЧИВОСТ, СБЛИЖАВАНЕ		
10.	Представяне на стратегия за ИИ за културните и творческите сектори.	1-во тримесечие на 2027 г.
11.	Разработване на Общото европейско пространство на данни за културното наследство в контекста на предстоящата стратегия за внедряване за периода 2025—2030 г. по отношение на пространството на данни.	от 4-то тримесечие на 2025 г. нататък
12.	Укрепване на Знака за европейско наследство и „Европейски столици на културата“ след 2033 г.	2-ро тримесечие на 2026 г.

№	Действие	График
13.	Приемане на съобщение и предложение за препоръка на Съвета относно бъдещето на „Нов европейски Баухаус“ (НЕБ), за да се използва преобразяващата сила на изкуствата и културата за творчество и иновации.	4-то тримесечие на 2025 г.
14.	Поставяне на началото на ново европейско партньорство за научни изследвания и иновации за устойчиво културно наследство.	2-ро тримесечие на 2026 г.
Ключово направление 4: В МЕЖДУНАРОДЕН ПЛАН		
15.	Актуализиране на стратегията на ЕС относно международните културни отношения заедно с ВПЗП.	4-то тримесечие на 2027 г.
16.	Заедно с ВПЗП използване на подхода на „Екип Европа“ за културата за насърчаване на обединяването на ресурсите на ЕС и на държавите членки в областта на културата и културното наследство.	Текущо
17.	Поставяне на началото на нов етап на програмата EU4Culture в региона на Източното съседство.	4-то тримесечие на 2025 г.
18.	Поставяне на началото на нова европейско-средиземноморска инициатива за култура, спорт и туризъм в контекста на Пакта за Средиземноморието.	1-во тримесечие на 2026 г.
ИНВЕСТИЦИИ		
19.	Опростяване на достъпа до финансиране от ЕС за култура и актуализиране на ръководството за финансиране CulturEU.	Текущо (СЕ) 4-то тримесечие на 2028 г. (CultureEU)
20.	Разработване на насоки на ЕС относно стратегически инвестиции в културата и проучване на иновативни инвестиционни инструменти за привличане на частен капитал, включително благотворителност, в сътрудничество с подходящи финансови институции.	4-то тримесечие на 2028 г.